

Êzidîlerin soykırım hafızası ve yarının inşası

Ezidi kadınların direnişi / Riham Hico ile röportaj- Jin Dergi Ekibi

DAİŞ özellikle kadınları hedef aldı / Berfin Hezil ile röportaj- Jin Dergi Ekibi

Güneşi doğuran kadınlara sözümüzdür: Failleri yargılayacağız! / Cemile Turhallı

Ezidî halkının soykırım hafızası / Feleknas Uca

Dilden dile sürgün, haykıra haykıra direniş / Dilan Bebleşin

Jin
74. SAYI

İÇİNDEKİLER

1 Êzidî kadınların direnişî
Riham Hico (Röportaj)

7 DAİŞ özellikle kadınları hedef aldı
Berfin Hezil (Röportaj)

12 Güneşî doğuran kadınlara sözümüzdür: Faileri
yargılayacağız
Cemile Turhallı

16 Êzidî kadınların soykırım hafızası
Feleknaş Uca

20 Dilden dile sürgün, haykıra haykıra direniş
Dîlan Bebleşîn

Êzidî kadınların direnişî

Riham Hico (Röportaj)-27 Temmuz 2024

Kültürümüz, yaşamımız ve inancımızın kalıcı olması için mücadelemizi sürdüreceğiz. Özerk yönetimin tanınması için, TAJÊ olarak Êzidî kadınların iradesinin tanınması için, YBŞ ve YJŞ'nin Êzixan gücü olarak tanınması için sonuna kadar mücadelemizi sürdüreceğiz. Bizler direneceğiz, boyun eğmeyeceğiz.

***Öncelikle biraz Şengal'i anlatabilir misiniz? Şengal'in tarihsel geçmişi, inancı, kültürü, dili...**

Şengal küçük bir yer ve stratejik bir alan. Bir bölgesi Rojava Kürdistan'ı sınırlarına düşüyor. Bir yanı Tilafer.. Yeri çok önemli. Türkiye, dedelerinin hayalini gerçekleştirmek için Şengal'i işgal etmeden Musul'a geçemez. Tüm dünya iktidarlarının projeleri Şengal'den geçiyor. Misak-ı Milli projeleri Şengal'den geçiyor. Şengal, Kürdistan'ın sınırıdır. Bu nedenle birçok sorun ve baskının adresi haline geliyor. Şengal, küçük Ortadoğu'dur ve içinde Araplar, Türkmenler, Kürtler, Suriyeliler, Gürcüler, Şiiler, Sünniler, Êzidîler, Süryaniler vb. gibi birçok topluluk var. Birçok inanç ve kültür Şengal'de yaşıyor. Bu inançlar ve halklar yüzyıllardır Şengal'de yaşıyorlar.

Osmanlı'nın kırılmasından sonra 100 yıldan fazladır düşman Şengal'i işgal etme ve yok etme saldırılarını hayata geçiriyor. Birçok toplumsal sorunun zeminini hazırlıyor. İnanca, kültüre, birlikte yaşamı örme gücüne saldırıyor. Bu sistem Şengal halkı arasında ve Şengal'de birçok sorun yarattı. Her toplum kendi inancı, kendi kültürü ile yaşıyor. Ancak yıllardır iktidarlar ve hegemon güçler bölgedeki hükümdarlığını sürdürebilmek ve korumak için toplumu parçalamaya çalışıyor.

Şimdi Irak gerçeğine bakın. Şengal'den Musul'a bakın, burası Êzidîlerin ve Hristiyanların mekanıydı. Ama bugün yaşanan savaş, savaşı çıkaran ırkçılar çatışmayı körüklüyor. Hristiyanlar Irak'tan göç ettiler ve çok az sayıda kaldılar. Êzidî'ler Suryani'ler Irak'tan göç etti. Birçok farklı kesimler Irak'tan göç etti. Özel bir savaş yürütüldü. Bu da asıl inançların, kültürlerin, halkların göç etmesine sebep oldu. Bu kadar savaş ve kıyamet hepsi iktidarlık içindi.

Êzidîlerin tarihinde Êzidî kadınlar öncü roldedir ve özel bir yere sahiplerdi. Ancak bu rol zamanla ortadan kayboldu. Êzidîler, uğradıkları fermanlardan sonra özellikle kadınların hedef alınmasıyla beraber koruma adı altında kadınları toplumun etkisi altına aldılar ve kadınlar eve kapatıldı. Bu durum fermanlar ile yüz sene içinde yaşandı. Son ferman önce de tüm yaşam alanları kısıtlanmıştı. Kadınlar toplum içinde rolsüz bırakılmıştı. Örgütlenmede rolsüz bırakılmıştı. Siyasi alanda rolsüz bırakılmıştı. Evlere kilitlenmişlerdi. Rollerini yalnızca evlenmek, çocuk doğurmak, eve bakmak ve erkeğe hizmet etmek olmuştu. Toplumda böyle bir zihniyet yaratılmıştı.

***Şengal'e yönelik DAİŞ saldırısı ardından büyük bir katliam yaşandı ve binlerce kişi göç yollarına düştü. Şengal halkı bu saldırıları ferman olarak gördü. Bunun sebebini nasıl yorumluyorsunuz?**

Şengal'de bu ilk ferman değil. Bu saldırıda toplum katledildi. DAİŞ toplumun bir kısmını değil, önüne gelen herkesi katletti. Mezarları yok etti, evleri talan ettiler. Toplumu göç ettirdi. Hatta buradaki hayvanları kendine ganimet olarak gördü. İnançlara göre Şengal'de yaşananlar katliamdı. Katliamın ölçülerine göre de bu bir katliamdı. Kadınlar tecavüze maruz kaldı, katledildi. Toplum katledildi ve talan edildi. Toplumun inancı değiştirildi. Evleri talan edildi. Kutsal yerlerin hepsi talan edildi. Yüzlerce kimsesizler mezarlığı yapıldı. İnsanlar vahşice katledildi.

***DAİŞ'in saldırılarıyla birlikte 74'üncü ferman yaşandı. DAİŞ neden Şengal'i hedef aldı, nasıl bir süreç yaşandı? Özellikle de kadınlar hedef alınmıştı, bununla ilgili neler söylersiniz?**

Şengal'de yaşanan ferman uzlaşıyla hazırlanan sözleşme ve ittifakla gerçekleşti. Sadece DAİŞ saldırmadı. Tüm devletler DAİŞ'i kendi içinde oluşturdu. Bundan kaynaklı Êzidî toplumu büyük bir katliam yaşadı. DAİŞ neden Şengal'i hedefine aldı? DAİŞ Şengal'i tek başına hedefine almadı. DAİŞ'le ortaklık yapanlar vardı. DAİŞ'e yardım ettiler. Bize göre DAİŞ Şengal'in üzerine gelmedi, DAİŞ'i Şengal'in üzerine gönderenler vardı. Birincisi Şengal'in coğrafyası çok önemliydi. Amaç Şengal'de yaşayan insanları oradan

çıkartmaktı. Ondan önce yürütölen bir savaş vardı, beyaz savaş. İnsanlar birbirlerine karşı öfkeliydi. Tüm iktidarlar için Şengal stratejik bir yere sahipti. Özellikle Ortadoğu'da savaşanlar için. DAİŞ de bu iktidarın bir gücü olarak Şengal'e karşı kullanıldı. DAİŞ bu şekilde geldi. Amaçları Êzidî toplumunu katletmekti. Kalanların ise Şengal'den gönderilmesi idi. Şengal'i boşaltarak kendi projelerini Şengal üzerinde gerçekleştirmek istiyorlardı. Amaçları Şengal halkını Şengal'den çıkarmak, kendi projelerini bu topraklar üzerinde gerçekleştirmek. Şengal herkes için stratejik bir yerdir. Şengallilerin inançları farklıdır. Bundan kaynaklı Şengal üzerinde bu kadar saldırı gerçekleşti. Amaç sadece Şengal değildi. Amaç Kurdistan'ın güneyiydi de. Güney Kurdistan'ın kuşatılması ve bütün yaşam alanları yok etmek, işgal etmek. Şengal'in inancı ve coğrafyasından dolayı bu ferman Şengal halkının başına geldi.

*** Êzidî kadınlar fermana karşı nasıl örgütlendiler ve kendilerini nasıl savundular? Şengal'in özgürleşmesinde rolleri ne oldu?**

İktidarın ve radikal İslamların zihniyetlerinden dolayı tarihte biz birçok ferman yaşadık. Tüm fermanlarda kadınlar hedef alındı. Êzidî toplumu ve inancı Êzidî kadınının öncölüğünde gelişmiş. Düşman da bunu çok iyi biliyor. Êzidî toplumu düşürmek için önce Êzidî kadınını düşürmeleri gerekiyor. Êzidî kadın şahsında Êzidî toplumunu yok etmek istiyorlar. Êzidî halkına bunun yapılması büyük bir hakarettir. Êzidî kadınları satıldı, tecavüze maruz bırakıldı. Êzidî kadınların bugüne kadar akıbetleri bilinmiyor. Kadınlar tecavüze maruz bırakıldı ve katledildi. Her alanda kadınlar katledildi. Kadınlar büyük bir acı gördü. Kadınlar pazarlarda satıldı. Kadınlar para için Reqa ve Musul pazarlarında satıldı. Her bir DAİŞ çetesinin hayali Êzidî kadınları ile evlenmekti. Bundan kaynaklı Êzidî kadınları büyük bir katliam yaşadı ve acıları oldu. Êzidî kadınları büyük zorluklar yaşadı. Her açıdan şiddet içerikli silahlı bir savaştı. Söylenemeyecek kadar büyük acıları vardı kadınların.

Ferman günü biz Êzidîler çaresiz kalmıştık. Görmezden gelindik. Tüm hak ve hukuktan uzaklaşmıştık. Fermanda Êzidî kadınlar direniş kararı verdi. Nasıl direndi? DAİŞ'e karşı boyun eğmeyerek direndi. Direnirken DAİŞ'e teslim olmamak ve ellerine düşmemek için direndiler. Bunun bir örneği ise Şehit Cilan ve Cihan oldu. DAİŞ'e teslim olmamak için yaşamlarına son verdiler. Teslimiyeti kabul etmediler. Gulê anne Êzidî bir anneydi. DAİŞliler kızını götürmeye çalışırken, bir DAİŞli amirini öldürdü. DAİŞ amiri de onu şehit düşürdü. Êzidî kadınlar fermanın ilk gününde direniş kararı verdi. HPG ve YJA-Star Êzidî kadınlara yardıma geldi. DAİŞ'e karşı silah kaldırdılar. HPG ve YJA Star Êzidî kadınları koruyarak DAİŞ'e karşı savaştı, DAİŞlileri yok etmek ve Êzidî kadınları özgürleştirmek için.

YJA Star'ın gelmesi Êzidî kadınlarında büyük bir ilham uyandırdı ve Êzidî kadınlarında büyük bir umut oluştu. Êzidî kadınları YJA Star etrafında birleşti. Bununla birlikte savunma birliklerini oluşturdu. Yavaş yavaş mücadeleye karşı yürüdüler. Kendini örgütledi, meclisini oluşturdu ve kendini eğitti. Tüm yaşam alanlarında Önderliğin felsefesiyle kendilerini örgütlediler.

*** DAİŞ'in başkenti olarak bilinen Rakka'nın kurtarılması mücadelesinde özellikle Êzidî kadınlar yer aldı. Bu saldırı öldürülen ve kaçırılan kadınlara yönelik. Rakka'nın özgürleştirilmesi konusunda neler söyleyebilirsiniz?**

DAİŞ'in başkenti Reqa'ydı. Reqa'da her türlü işkence Êzidî kadınlarına yapıldı. Êzidî çocukları İslamiyet düşüncesi üzerine Reqa'da eğitildiler. Êzidî çocukları Reqa'da yok edildiler ve DAİŞ zihniyeti onların beynine yerleştirildi. Êzidî kadınları Reqa'da satıldı ve dünyanın her yerine gönderildi. Bundan kaynaklı Reqa hamlesi başlatıldığında, Reqa özgürleştirildiğinde Êzidî kadınların intikamı oradaydı. Reqa'nın özgürleştirilmesi çok anlamlıydı ve önemliydi Êzidî kadınlarının intikamı için. Reqa'da yapılan hamle Êzidî kadınlarına atfedildi. DAİŞ'in yok edilmesi Reqa hamlesiydi. Reqa'da Êzidî kadınların intikamı alındı. Özellikle biz Êzidî kadınları oraya gittik. Orada, 'Siz bize artık dokunamazsınız, biz intikam için sizin peşinize düşeceğiz' mesajı verildi. Nerede olursak olalım Êzidî kadınların intikamını DAİŞlilerden mutlaka alacağız.

***Kadınlar için Şengal'de neler değişti, örgütlülük ne düzeydedir?**

Êzidî kadınların 10 yıl içerisinde örgütlenmesi büyük bir mücadele noktasına geldi. Büyük bir bilinç noktasına gelmiş. Êzidî kadınlar uyandırıldı. Êzidî kadınlar ekonomi, siyasi, diplomasi, toplumsal ve birçok noktada kendini örgütledi ve uyandırıldı. Êzidî kadınlar kendilerine yönelik yapılan hiçbir saldırıyı kabul etmiyor. TAJÊ olarak Şengal'de yüksek seviyede kendimizi örgütledik. Örgütlülüğümüzü büyüttük. Yüzlerce kadın bu sistem içerisinde yerini alıyor. Kadınlar kendi iradesini burada ortaya koydu. Fermandan önce kadınların bir iradesi ve örgütlülüğü yoktu. Kadınların kurumları yoktu. Kadınlar örgütsüz bırakılmıştı. Ama kadınlar şimdi büyük bir cesarete, inanca ve iradeye sahip. TAJÊ'den ve Êzidî kadınlardan öneriler alınmayana kadar hiçbir karar Şengal'de uygulanmıyor. Bundan kaynaklı Êzidî kadınlar tüm yaşam alanlarında mücadele simgesi olmuş. Kadının, toplumun ve ezilenlerin özgürlüğü için mücadelesini sürdürüyor. TAJÊ tüm alanlarda mücadele içerisinde. Demokratik özerklik sistemi içerisinde ilk kez eşbaşkanlık sistemi kuruldu. Evde hapsedilen kadınlar bugün eşbaşkan. Eşbaşkanlık sistemi Şengal'de tüm kurum ve kuruluşlar da oturmuş. Bu sistem rahat bir şekilde oturmadı. 10 yıldır bunun

mücadelesi yürütülüyor. 3-4 yıl öncesinde erkekler kendilerini başkan ve kadını ise yardımcı olarak görüyordu. Eşbaşkanlık sistemi daha oturmamıştı. Bu sistem mücadele ve isyanla oturdu. Bu sistemin oturması için erkeğe karşı mücadele etmek, kararlı olmak gerekiyor, birlikte kararları almak gerekiyor. Büyük bir sancı yaşıyordu. Özgürlük sancıları, bir şeyleri kabullendirme sancıları o kadar kolay değil. Her alanda bu mücadele yürütüldü. Her alanda eşbaşkanlık sistemi uygulanıyor. Alınan kararlarda TAJÊ'nin rolü de var. Verilen kararlarda kadının rolü var. Kadının kararı dışında yapılan bir şeye karşı kadınlar tepkisini gösteriyor. Bundan kaynaklı Şengal'de kadınların mücadele içerisindeki yeri belli.

*** Şengal'e dönük yoğun saldırılar var. Siz bu saldırıları nasıl değerlendiriyorsunuz? Kadınlar bu saldırılara karşı neler yapıyorlar, nasıl yaşıyorlar?**

Üzerimizdeki ferman hala son bulmadı. 3 Temmuz Fermanı herkesin gözü önünde yaşandı. Fermandan daha kurtulamazken, herkes yine uğraşlar içerisine girdi. Fermanı gerçekleştirenler şimdi yine komploları ve sözleşmeleriyle Şengal üzerinde sürdürüyor. Fermandan sonra peşmergeler Türk Mit'leri ile Xana Sor'a girmek istediler. Êzidî halkı orada kabul etmeyince Türk devleti savaş uçaklarıyla Şengal'e saldırdılar. Onlar da Êzidî halkının inancını kıramayacaklarını biliyorlardı. 9 Ekim sözleşmesini imzaladılar. 9 Ekim sözleşmesini de Êzidîler duruş, inanç ve kararlılıklarıyla çürüttüler. Bu olmayınca da her alanda özel savaş Êzidî halkı üzerinde yürütülüyor. Bu savaşta Êzidîleri yok etmek ve Êzidî gerçekliğini ortadan kaldırmak için bunu yapıyorlar. Êzidî halkı tüm bu planları görüyor. Düşman bizi yok etme ve katletme peşinde. Amaçlarını gerçekleştirmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Ama onlar amaçlarına ulaşmaması için toplum olarak, özellikle kadın olarak çalışmalar ve direniş içerisindeyiz. 9 Ekim sözleşmesi Êzidî kadınların mücadelesiyle boşa çıktı. XanaSor'da peşmergeler önünde duran ve 'sizi burada kabul etmiyoruz' diyerek kendilerini canlı kalkan yapanlar yine Êzidî kadınlardı. Türk devletinin saldırılarına karşı baş kaldıran, isyan eden ve tüm dünyaya yaymaya çalışan yine Êzidî kadınlardı. 3 Temmuz'da biz bu kararı verdik: '73 fermanla kimse bizi yok edemedi, bundan sonra da kimse bizi yok edemez.' Bizim şimdi ki durumumuz ferman öncesi durum gibi değil. Biz şimdi örgütlüyüz, bilinçliyiz, eğitimliyiz ve koruma gücüyüz. Kararlıyız. Hiç kimse eskisi gibi bize yaklaşamaz. Kültürümüzün, yaşamımızın ve inancımızın kalıcı olması için mücadelemizi sürdüreceğiz. Özerk yönetimin tanınması için, TAJÊ olarak Êzidî kadınların iradesinin tanınması için, YBŞ ve YJŞ'nin Êzixan gücü olarak tanınması için sonuna kadar mücadelemizi sürdüreceğiz. Bizler direneceğiz, boyun eğmeyeceğiz. Baş verimiz, sır vermeyiz. Canımızı verimiz ama inancımızı, toprağımızı

birakmayız. Herkesin amacı Şengal'i Êzidîlerden boşaltmak. Êzidî halkını kültüründen ve her şeyinden uzaklaştırmak. Êzidî toplumu kültürü ve inancıyla tanınıyor. Bunu yok etmek istiyorlar. Onların planlarını boşa düşürmek için, kimliğimizi, kültürümüzü ve inancımızı sürdürmek için sonuna kadar mücadele edeceğiz.

***Şengal'den nasıl bir mesaj vermek istersiniz?**

Êzidî kadınlara yönelik yapılan katliam Êzidî kadınlar şahsında tüm kadınlara yapılmakta. Tüm dünya kadınları ve özelde özgürlük isteyen kadınlar, kadın hakları için mücadele edenler Êzidî kadınlara sahip çıkmalı. Êzidî kadınlara yönelik yapılan katliamın bilinmesi gerekiyor. Êzidî kadınlar ile el ele verelim. Bugün Êzidî kadınların başına geldi, yarın başka kadınların başına gelebilir. Êzidî kadınları menfaatleri için görüyorlardı. Bundan kaynaklı Êzidî kadınların başına gelenler başka bir kadının başına gelebilir. Bunun için kadına yönelik şiddetin önünü kadınlar kesebilir. Bu kapsamda tüm kadınlara çağrıda bulunarak, 'Jin, Jiyan, Azadî' sloganı kapsamında birliğimizi oluşturalım. Geri zihniyetçi erkeklere karşı birlikte mücadele edelim.

Jin Dergi Ekibi

DAİŞ özellikle kadınları hedef aldı

Berfin Hezil (Röportaj)-27 Temmuz 2024

Êzidîlik Kürtlerin varlığı ve kadının kökenidir. Êzidîlik kültürü varoluş sistemini kadınlardan alır. Konuşmaları ve direnişleriyle düşmanları korkutan o anneler Êzidîlik kökünün kendisidir. Eğer Şengal bugün bir adım attıysa direnen o anneler ve kadınlar sayesinde. 9 Ekim mutabakatına karşı, KDP'nin işgaline ve ihanetine karşı benzersiz bir direniş sergiliyorlar. Siyasi, kültürel ve dini alanlarda, toplumun her alanında önderlik ediyorlar

***DAİŞ'in Şengal'e ilk saldırısı kadınlar üzerinde nasıl bir etki yarattı ve kadınlar nasıl bir süreç yaşadı?**

Êzidî toplumumuz geçmişten şimdiye kadar kendini tanıtmak fırsatlar elde edemedi. Maalesef fermana kadar kendilerini dünyaya ya da Kürtlere, komşu halklara tanıtmaya hakları olmadı. Êzidîlik o kadar kadim bir hafıza ve kültür ki her seferinde onu yok etmek istemişlerdir. Êzidîler Kürdistan'ın temeli ve köküdürler. Fakat bunu şimdiye kadar anlamadık, Kürt halkı olarak bunu anlamadık. Êzidî toplumuna, bize bunu anlatma ya da bu inanç ve bu kültürü bize tanıtmaya hakkı vermedik. Maalesef fermanın sonra bu şeyleri öğrendik. Fermanın sonra anladık ki Êzidîlik Kürdistan'ın temeli ve kökümüştü. Tarihten bugüne soykırımla yüz yüze kalmıştır. Saldırganlar her zaman bu kültür, bu inancı bu coğrafyadan silmek istemişlerdir. 74. Ferman'ı anlamak isteyen kişiler kendilerine itiraf etmeliler ve neden demeliler. Neden engel olmak yerine neden izlediği neden ve 74. ferman? Anlaşılmalıdır ki DAİŞ'in saldırılarının temelinde kadınlar vardı. İnsan anlamalı neden kadınlar hedef alındı? Êzidîlik sadece Kürtlerin varlık ve kökü değildir, Kürtlerin varlığı ve kadının kökenidir. Êzidî kültürü varlığını kadınlardan alıyor çünkü anne

tarafından Êzidî olunabiliyor. DAİŞ saldırılarında özellikle kadınları hedef aldı ve bu kültürü bu kökü ortadan kaldırabilmek için saldırıları kadınlara yöneltti.

Yani DAİŞ bilgili bir şekilde hareket etti. Sadece bu ferman da değil diğer 73 fermanda da aynı yöntem vardı. Kim gelse bu topluma, kültüre ve inanişaya saldırdı. Başlangıçta kadın ve çocuklara saldırdılar, onları kaçırdılar, taciz ve tecavüz ettiler, pazarlarda sattılar. Farklı bir din olduğu için bunu haklarıymış gibi gördüler. Aynı mantıktaki saldırıyı üç Ağustos'ta bir kez daha gördük. DAİŞ planlı hareket ederek nerede ve ne zaman saldıracağını belirledi. Biz Şengal'de koridordayken 7-8 yaş aralığındaki kız çocukları çok azdı. Bu benim dikkatimi çekti. Daha sonra fark ettim ki ferman en çok kadınlar üzerinden yürütülmüş. 5 binden fazla kadın ve kız çocuğu DAİŞ'in eline düştü. Bu durum toplumda nasıl bir etki bırakıyordu, kesinlikle toplumu kırıyordu. Bu toplumun göz nurunu kırdı. Çünkü topluma, onura, toplumun hayatına el uzattıkları zaman... Onura el uzatmak nedir? Kadına el uzatmaktır. Bununla bu toplumu, karanlığın büyük bir mutsuzluğa teslim ediyorlardı. Şengal'de gazetecilik yaptığım zamanlarda özgürleştirdiğimiz insanlar ruhu öldürülmüş, bedeni sağ bırakılmış gibiydiler. İnanılmaz bir şeydi. DAİŞ'in Êzidî kadın ve kız çocuklarına yaptığı işkenceler gözlerindeki ışığın sönmesine, ruhlarının bedenlerinden ayrılmasına sebep olmuştu. Buda bir umutsuzluk doğurdu ve kolları kanatları kırdı.

***KDP'nin Şengal'den çekilmesi, DAİŞ'in Şengal'e saldırıları ve bunun karşısında asla geri çekilmeyen bir halk gücü söz konusuydu. Öncelikle KDP'nin çekilmesi ve Şengal'i savunmaması nelere yol açtı? Ona rağmen Şengal'i terk etmeyen halkın inancını nasıl değerlendiriyorsunuz?**

KDP Şengalden çekilmedi, engel olmaktan kaçtı ve Êzidî toplumunu DAİŞ'in ellerine bıraktı. Aslında söyleyebiliriz ki KDP Şengal'i DAİŞ'e sattı. Bunu çok net bir şekilde yaptı. Êzidî toplumu altın bir tepside DAİŞ'e sunuldu. Kendini Kürt bir kimlikle tanıtan KDP Êzidîlik ve Êzidîlerin en büyük düşmanlığını yaptı. Êzidîleri yok etmek için en çok KDP çalışıyordu. Gayet açık bir şekilde ve Kürt kimliği ile yaptı bunu. KDP'nin bu yaptığı Kürtlerin de Kürdistan'ın vicdanını incitti. Büyük bir insanlık trajedisi olarak Kürdistan tarihinde yerini aldı. KDP sıradan bir şey yapmadı bunu iyi tanımlamamız lazım. En büyük ihanet KDP'nin Êzidî toplumunu barbar DAİŞ'e sunmasıydı. KDP Şengal'den kaçtığında sıradan bir şekilde kaçmadı. On binlerce KDP Peşmergesi'nin elinde silahları vardı. Bunun yanı sıra Şengallilerin silahlarını da aldılar. Bu da DAİŞ'in Şengal'e daha erken girmesine Şengal'in düşmesine izin verdi. Şengal halkının Til Ezêr'de onurlu bir direnişi olmasına rağmen korku izin vermedi insanların kolunu kanadını kırdı. Nasıl bir korkuydu? Yanından ağır silahlarla Peşmergeler koştuğu zaman korkun oluşur ve kolunu kanadını kırar. Êzidî

toplumu bununla karşı karşıya kaldı. O an toplumun yapacağı şey Şengal dağına gitmekti. Halkın soykırımdan kurtulmasını sağlayan şey Şengal dağının doruğunda yedi gerillanın olmasıydı. Bu yedi gerilla en hafif silahlarla Êzidî halkını savundular. Toplumun gözlerinin önünde birkaç DAİŞ’li öldürdükleri zaman DAİŞ’lilerin de öldürebileceğini gösterdiler ve halkın üzerindeki korku kalktı. Çilmêra Dağı’nın eteklerinde gerilla DAİŞ arabasını yok etti ve DAİŞ’lileri öldürdü. Orada halkın korkusu kırıldı.

Êzidî halkı PKK gerillalarını tanıımıyordu fakat onları savunduklarını, onlara yardım ettiklerini, onların savunmalarını yaptıklarını gördüler. Artık onların etrafında toplanıyorlar ve genellikle Çilmêra Dağı’nda kalıyorlardı. Şengal dağındaki yedi gerilla dışındaki PKK gerillaları da hızlıca halkın feryadına yetişti. 12 gerilla Şengal’e doğru gitmek istediklerinde de altısı KDP tarafından yakalandı. Şengaldeki diğer yedi gerilla da halkın arasındaydı ve onları organize ediyordu. Gerilla ile birlikte kısa bir sürede YPG-YPJ de Êzidî halkın feryadına gelmişlerdi. Kuşkusuz bu da Şengal’deki Êzidî halkımızın kendine inanmasına ve direnmesine izin verdi. On binlerce Êzidî Şengal’de aç ve susuz kaldılar ve koridor kapandığında gerilla, YPG, YPJ ile birlikte direndiler. Yani PKK öncülüğünde Êzidîlerin tarihin tekerrüründen (73 ferman) kurtulduğu söylenebilir. Bu direnişle 74. ferman başarıya ulaşamadı ve kendilerini küllerinden yeniden inşa ettiler ve hala da direniyorlar.

***Saldırlara karşı nasıl bir savunma geliştirildi ve bu savunmada kadınlar nasıl yer aldı?**

Başlangıçta söylenebilir ki Êzidîlik dini çok barışçıl bir dindir. Bunu şu dualarında da görüyoruz: “Ey tanrı ey Tavus Meleği başta 72 millete daha sonra bana...”

Êzidî milleti öyle bir millet ki başka bir milleti ezemez. Bu hümanist yanları kendilerini savunmalarına ve birliklerini yaratmalarına izin vermiyor. Êzidîlik dininde ve kültüründe ilk kez YBŞ-YJŞ adı verilen bir ordu kuruldu. İlk defa kadınlardan bir ordu kuruldu. Bu kültürde kadınlar ilk kez lider, yönetici oluyordu ve siyaset alanında yerini alıyordu. Aynı zamanda Êzidî toplumu da PKK gerillalarının önderliğinde kendi ordusunu kurdu. Öncülerinden biri Egîd Civyan, Dilşer Herekol’du. Çilmêra Dağı’nın zirvesinde bir ağacın altında YBŞ-YJŞ gibi bir kuvvet oluşturma girişiminde bulunan bu arkadaşlar toplantıya başladıklarında çok kişinin ayağında ayakkabı yoktu, susuzdular, açtılar fakat yine de Çilmêra’nın tepesinde bir ağacın altında bir hafta içinde (6 ya da 7 ağustosta) ordu oluşturdular ve ordularını ilan ettiler. Böylece Şengal’in kurtuluşuna katıldılar. Bunların her biri Êzidî toplumu için çok çok önemli ve değerlidir. Bu süreç için üç önemli adım olduğunu söyleyebiliriz. İlk adım fermanı, ikinci adım kendilerini kurmalarıydı, üçüncü adımda Şengal’i yeniden

kurmalarıydı. Şengal'deki mücadele on yıl içinde beraberinde hangi sonuçları getirdi? İlk olarak YBŞ-YJŞ'nin kuruluşu; bu kuruluşla Şengal DAİŞ'in elinden kurtarıldı. İkincisi; Şengal özerk yönetimin kurulması ve PAD siyasi partisinin kurulması Êzidî Kadın Hareketi'nin (TAJ) kurulması ve birçok kurumun kurulması. On yılda çok önemli adımlar atıldı, çok değerli direnişler yapıldı ve Şengal hala direniyor. KDP'nin elindeki rehinelere gibi tüm göçmenlerin geri dönüşü çok önemli. Eğer kamplardaki halkımız dönmeseydi Şengal bir daha şenlenmeyecekti, rol ve misyonunu yerine getirmeyecekti. 10 yıldır verilen bu mücadele elbette Şengal ve Êzidî toplumu açısından pek çok sonuç doğurdu ancak Şengal'in yaraları henüz sarılmadı. Bunun sebepleri var. Birincisi; Şengal'de Êzidîlerle beraber tarihin çarkı değişti. Fakat hala KDP'den DAİŞ'ten hesap sorulmadı. Bugün KDP ihanetine karşı hesap sorulmayana kadar bu yaraların iyileşeceğine inanmıyorum. Eğer on yıldan sonra da bu hesap sorulmazsa bu yara açık kalacaktır.

***Şengal nasıl kurtarıldı ve kurtarıldıktan sonra neler gelişti? Zorla alıkonulan kadınlar için nasıl bir mücadele yürütüldü? Kadınlar açısından neler değişti?**

Kapanmayan bir diğer yara ise hala DAİŞ'in elinde tutsak olan pazar pazar, şehir şehir satılan kadınlardır. 6 bine yakın Êzidî kadını hala da DAİŞ'in elinde. Belki bunlardan 3 binden fazlası kurtarıldı fakat açık bir yaramız gibi bu toplumun yarısı onların elinde. Onlardan çoğu kayıp; Türkiye'de Erdoğan'ın komutasının altında, Suriye ve Irak'ın şehirlerinde DAİŞ'in elindeler ve o zamanki çocuklar şimdi büyümüşlerdir. Bilmiyoruz neredeler, onlara ne oldu. Bu da acıların en büyüğüdür. Bu acıyla beraber halkımız kurtarılan Êzidî kızlarını kucakladı. Hiçbir toplumun ya da başka bir ülkedeki toplumun bu kadar güce sahip olduğuna inanmıyorum, DAİŞ'in elinden kurtulan genç kızları kucakladılar, onları kabul ettiler, onlara sahip çıktılar ve ellerinden ne geldiyse yaptılar. Hala da HSD, YPG-YPJ Rojava'nın doğusundaki tüm şehirlerde Êzidî kadınları DAİŞ'ten kurtarmak için savaş açtı, yüzlerce Êzidî kız kurtarıldı. Bu yaralar nasıl kapanacak, bu çok zahmetli bir şey. Sosyolojik, pedagojik, psikolojik açıdan bakıldığında bu zaman alan bir süreçtir ve çok büyük bir yaradır. Bu bir süreç ve kadınların intikam alması, topraklarında yaşaması ve yeniden hayata kucak açması gerekiyor ki bu dönemi atlatabilsinler. DAİŞ'in elinden kurtarılan kadınlardan bazıları şimdi YJŞ-YBŞ arasında yer alıyorlar ve komutanlar. Fakat maalesef onlardan bazıları Avrupa devletleri tarafından Avrupa'da dağıtıldılar. Açıkçası bu da Avrupa'nın özel bir siyasetiydi.

Bu kadınlar topraklarından koparıldılar ve Avrupa'da dağıtıldılar. Bu da Avrupa ülkelerinin özel bir siyaset yürüttüğü ve kendi elleriyle yarattıkları DAİŞ'in izlerini kaybettirmek istemeleri anlamına geliyor. Avrupa'da kayıp olan o kadınların tümü artık psikolojik olsun,

sosyolojik olsun ve toplumsal olsun barbar DAİŞ'in elinden kurtuldu ama Avrupa'da kravatlı DAİŞ'in eline düştüler. Avrupa da DAİŞ'ten daha iyi değil. Avrupa onları topraklarından ayırdı. Topraklarından ayrılmak zorunda bırakılan birinin daha iyi bir hayat kurması mümkün değildir. O toprakta yaşamış olan insan orada intikamını almalı, o toprakta dermanını bulmalı. Bu yüzden Avrupa ve DAİŞ'in birbirinden farkı yok diyorum. Elinde kılıç olan ve bizi sokak sokak gezdirip satan bir IŞİD ve boynunda kravat olan beni parlamento parlamento gezdiren Avrupa aynı şeydir ve bu da satışıñ siyasi bir çeşididir. Bu yüzden bunun üstünde durmalıyız ve kaybedilen kadınların peşine düşmeliyiz. Bu tüm kadın kurum ve kuruluşlarının meselesidir ve bu konuya sahip çıkmaları gerekiyor.

***Şengal'in son durumunu özellikle kadınlar özelinde nasıl değerlendirebilirsiniz?**

Fermanı geride bırakalı on yıl oldu. Eğer bugün Şengal ayakta kaldıysa, fermanın yaralarını sarmaya çalışıyorsa ve Şengal'i bir kez daha yeşertmeye çalışıyorlarsa bu kadının varlığıyla, o onurlu annelerin varlığıyla. Zaten başta da söylemiştim Êzidîlik Kürtlerin varlığı ve kadının kökenidir. Êzidîlik kültürü varoluş sistemini kadınlardan alır. Konuşmaları ve direnişleriyle düşmanları korkutan o anneler Êzidîlik kökünün kendisidir. Eğer Şengal bugün bir adım attıysa direnen o anneler ve kadınlar sayesinde. 9 Ekim mutabakatına karşı, KDP'nin işgaline ve ihanetine karşı benzersiz bir direniş sergiliyorlar. Siyasi, kültürel ve dini alanlarda, toplumun her alanında önderlik ediyorlar. Bir kez daha Şengal'in yıl dönümünde tüm kurtarıcıları anıyorum. Egîd Cıvyan, Dilşer Herekol, Dijwar Faqir, Mam Zeki şahsında diyorum ki, onların fedakarlıkları, direnişleri ve mücadeleleri sayesinde 10 yıl sonra Şengal şenlendi, somutlaştı ve keşke siz görseydiniz.

Jin Dergi Ekibi

Güneşi doğuran kadınlara sözümüzdür: Failleri yargılayacağız

Cemile Turhallı-27 Temmuz 2024

Tarih boyunca yaşanan soykırımlarda kadın, karanlıkta kalan, geçirilen, hatırlanmak istenmeyen yüzü oldu. Görülmek istenmeyen bu yüz toplumsal cinsiyetin, cinsiyet körlüğünden hep beslendi. Böylelikle de soykırımın analizinde cinsiyetin rolü hep eksik kaldı. Oysaki kadınlar hem yok edilmesi gereken grubun asli üyesi olarak öldürüldü, öldürülmeyenler ise yavaş ölüm ile cezalandırıldı.

Her tarihin bir anlatısı ve bir anlatıcısı olur. Tarihin yazıcıları ise anlatılan tarihin aksine çarpıtılan tarih ile olmayan resmi bir tarih yaratmaya çalışır. Êzidîler bu tarihin anlatıcıları yazıcılar ise fermanları yazanlar.

Yahudiler için “Holokost”, Ermeniler için “Meds Yeghern” ne ise Êzidîler için de “Ferman” aynı hikâyeyi anlatır.

73. kez ilan edilen ferman ile Fırat’ın doğusundan batısına kadar kök salmış bir halkın hikayesi kan kızıla bulanmış kılıçlarla gönderilir. Bu kök o kadar derindir ki eksilse de köklerini başka nehirler ile buluşturmaktan geri durmaz. Ne kök bırakır yerini ne de yer kabul eder başka birini.

Her yeni yüzyıl yeni fermanlar ile dolsa da güneşin doğduğu yer ile filize bırakır yaşam kendini.

Êzidî Kürtler, Mezopotamya’nın en kadim inancına sahip kadim bir coğrafyanın çocukları. Güneşi doğuranların, güneşin çocukları onlar. Güneşin batışını fırsat bilenlerin bu

çocuklara kıydıkları yüzlerce katliam hikayesi var. Bilinenleri ise 72. defa öldürölmeleri farz olunmuş ferman risaleyelerinde yazılı.

Gerçek şu ki XII. yüzyıla kadar Kürdistan coğrafyasının 3/4'ü Êzidî idi. 19 YY öncesine kadar da Kürt coğrafyası inanç temelli bahanelerle sayısız işgallere uğradı. 19. yy öncesine kadar da Kürt coğrafyası inanç temelli bahanelerle sayısız işgallere uğradı. Örneğin 1940'lara kadar Diyarbakır'ın Bismil-Çınar-Dicle platosunun yüzde 80'i Êzidî köyleriydi.

Êzidîlerin her bir yok oluş hikayesi, yeniden var etme hikayeleriyle kendini unutturmamıştı. "Rêya Heq (Kürt Aleviliği) gibi binlerce yıldır doğa-kadın- toplum-inanç kodlarını kök hücre gibi bağrında taşıdı.

Binlerce yılın geleneği ve inancı soykırımlarla bilense de bu inanca mensup Êzidîler her bir ferman ile kalanlarla yol yürüdü. Yok edilmelerinin farzı gerekçelerinden biri de bir din olarak görölmemesi gerektiğiydi.

12. yy ile başlayan Müslümanlaştırma, 21. yy ile buna dahil edilen Türkleştirme ve Araplaştırma politikası bu coğrafyanın en kadim inancına sahip olan bu topluluğu her defasında yeni bir yok oluş ile karşı karşıya getirdi.

Osmanlı hakimiyet bölgesinde yaşayan milyonlarca Êzidî "İnanca sahip bir topluluk" olarak görölmemişti. 13. yy ile birlikte yoğunlaşan fetvalar ile Êzidîler, Osmanlı hükümlanlığı tarafından **"Mürtet" ve çoğa zaman İslam'a davet edilerek katledilmiştir.** Zira mürtetlik, dinden sapanların, Müslüman olup da cayanların affının asla olmayacağı bir süreci ifade ediyordu. Bu nedenle fetvalar ile **"mürtetliğin katli vacip gereği" yerinden göçertilmiş ve kitlesele olarak katledilişleri farz kılınmıştı.** Esas motivasyonun dine çağrı değil, toprağın işgali, varlığın ganimet olarak paylaşımı ile köle ve cariye olarak kadın bedeninin ve emeklerinin sömürsüydü. Tıpkı 73. Fermanda DAİŞ emirinin cami hoparlöründe yaptığı "Kürdlerin canı, malı ve kadınları size helaldir" çağrısı gibi.

İşgal edilen toprak, kadın bedeni üzerindeki işgal ile paralel yürütölmüştür. Onlar için kadının mülkiyet değeri öldürölmesinden daha kârlı bir işti. Çünkü kadın bedeni üzerindeki denetim kadının mensup olduğı topluluğun da alt edilmesi ve ganimetin eşsiz kölelerinden yararlanmaları için bir fırsat yaratmıştır.

Tarih boyunca yaşanan soykırımlarda kadın, karanlıkta kalan, geçiştirilen, hatırlanmak istenmeyen yüzü oldu. Görülmek istenmeyen bu yüz toplumsal cinsiyetin, cinsiyet körlüğünden hep beslendi. Böylelikle de soykırımın analizinde cinsiyetin rolü hep eksik kaldı.

Oysaki kadınlar hem yok edilmesi gereken grubun asli üyesi olarak öldürüldü, öldürülmeyenler ise yavaş ölüm ile cezalandırıldı.

Soykırımın cinsiyetçi yönü analiz edilirken kadınların yaşadığı deneyimler Êzidi kadınların kendi ifadeleriyle “**ölümün ötesi**”ydi. Neydi Ölümün ötesi? Fiziki varlığın anlam ifade etmediği, ait olunan topluluğun duygu dünyasının öldürülmesiydi. Yaşarken ölmek ya da yitirilip gidenlerin ardından her gün ölmeyi istemektir. Evlatların kucaklarından alınıp götürülmesi ve onları bulamamak, kayıp olanların yasını tutamamak, bir mezar bulamamaktı onlar için.

3 Ağustos 2014’te Şengal’de Êzidîlerin yaşadığı soykırım pratiği, diğer soykırımlar gibi kadınların edindiği cinsiyet rollerinin onları ana hedef gruplar olarak görüldüğünü göstermiştir. Koço Köyü’nde 16 Ağustos’ta alıkonulan 60 yaş üstü kadınların kurşuna dizilmesi, 6 yaş üzeri kadınların tamamının aile fertlerinden koparılması, menkul bir değer olarak görülüp pazarlarda açık bir şekilde açık artırımla defalarca kez satılmaları, savaş meydanlarında onlarca kez tecavüz edilmeleri, cinsel dürtü ve arzularla bulundukları yerde en kötü koşullarda tutularak aç bırakılmaları, Müslümanlığı kabul etmeye zorlanmaları bir kadın soykırımıdır esas olarak.

Her ne kadar soykırım suçu, ikinci dünya savaşı sonrasında uluslararası sözleşmeler ile yaptırıma tabi tutulması gerektiği kabul edilmiş olsa da, soykırımın kadınların cinsiyet rollerinden kaynaklı uygulamaları ve saldırıları soykırımın konusu olarak görülmek istenmemiştir.

Birleşmiş Milletler’i (BM) soykırımlar nedeniyle harekete geçmeye teşvik eden Raphael Lemkin soykırımı, “*Hem ölümcül hem de ölümcül olmayan imha yöntemlerini içeren farklı eylemlerin koordineli bir planını*” içeren bir eylem olarak ifade eder. Bu ifade aslında soykırımın cinsiyetçi boyutlarını üstü kapalı olarak kabul ediyordu. Ve aslında cinsiyet, soykırım suçunun içine nüfuz ettiğinden faillerin soykırıma yönelik şiddetin sürekliliğini oluşturan koordineli eylem planlaması iç içe olmuştur.

Lemkin’nin belirlemesiyle, soykırımın ölümcül olmayan saldırıların da bu kapsamda ele alınabileceği kabul edilse de geçici nitelikte (ad hoc) kurulan uluslararası ceza

mahkemesi sıfatıyla kurulan mahkemelerde kadınların yaşadıkları sistematik cinsel şiddet bu kapsamda ele alınmadı. Cinsiyet analizi yapılmasından kaçınan uluslararası ceza mahkemeleri olan Nürbeng ve Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi hatta Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemeleri cinsiyet yönelimli eylemleri bu kapsamda değerlendirmekten uzak durarak bu yönlü iddialara ilişkin suç faillerine ya beraat kararı verdi ya da bu suçlamaları düşürdü.

1998 tarihinde Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin (ICTR) özellikle kadın hak savunucularının ısrarı sonucu mahkeme savcısı "Akayesu davasında" soykırım suçunun açıkça cinsiyetlendirilmiş ilk analizlerinden birini yaptı. Akayesu davası ile özellikle tecavüz ve diğer cinsel şiddet eylemlerinin soykırımın kurucu eylemleri olabileceğini ilk kez belirlenmiş oldu. Nihayetinde 1998 tarihli Roma Statüsünün sözleşme hükümlerinde "cinsel şiddet" soykırım suçu olarak görülmesi de insanlığa karşı suç ve savaş suçu kategorisinde normatif bir dayanak buldu.

3 Ağustos 2014 Êzidî soykırımı, soykırımın cinsiyetçi yönünün tüm kesişimsel yönlerini barındırıyordu. Ne yazık ki tüm soykırımlarda kadının cinsiyet rolüne ilişkin olarak hedef alınmasının analizlerine ilişkin cinsiyet körü yaklaşım halen devam etmektedir. Bunun soykırımları önlemedeki etkisi yadsınamaz.

Toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirme çalışması yapan uluslararası bir insan hakları kuruluşu olan Küresel Adalet Merkezi (GJC)'in yayınladığı raporun bu yöndeki ifadesi dikkat çekicidir. "İnsan tanımadığı şeyi önleyemez ve cezalandıramaz." (*)

Êzidî fermanlarının tarihi anlatıcıları hep kadınlar oldu. Bu kadınlar soykırımların ana hedefinde neden kendilerinin olduğunu biliyorlar. Bugün bilmenin ötesinde bu kadınların verdiği mücadele uluslararası dayanışma ağlarını örerek kadınlara yapılanları unutturmayacak ve failerin tüm insanlık ailesi adına yargılanmasını sağlayacak.

3 Ağustos, fermanlarla yer yüzünden silinmek istenen en kadim coğrafyanın en kadim halkının yaşam ısrarının kadınlar eliyle bir kurtuluş hikayesine dönüşen bir başlangıç artık bizler için. Êzidîler'e ve kadınlara bir umut ışığı olmuş o el ile bugün Êzidîler yaşadıkları coğrafya ile kendi özerk statülerini Êzidixan'da kazanmaya çalışıyorlar. Bu başlangıca dönmek için Êzidîlerin yurdu olan dört parça Kürdistan'a dönmelerini sağlamaya çalışmak, faileri yargılamak güneşi doğuran kadınlara sözümüz olsun.

(*)<https://www.globaljusticecenter.net/tr/global-justice-center-on-genocide-prevention-day/>

Êzidî kadınların soykırım hafızası

Feleknas Uca-27 Temmuz 2024

Yeni yaşamı kuran bu direngen halkın yaralarını sarmak, katliamı tanımak ve Êzidî halkının talepleri doğrultusunda çalışma gerçekleştirmek, bu halkın mücadelesine destek vermek hepimizin ortak görevidir. Tüm saldırı ve işgal tehditlerine rağmen özellikle de kadınlar öncülüğünde Şengal’de yaşam yeniden kuruluyor. ‘Jin Jiyan Azadi’ felsefesi Şengal’de bir kadın devrimine dönüştü

Biz Êzidîler, farklı inancımızla ve devraldığımız mirası sonraki nesillere nakletme konusundaki tutumumuz nedeniyle her dönem türlü iftiralara uğramış ve tarih boyunca dışlanma, baskı ve katliamlara maruz kalmış kadim toprakların, kadim inançlarından biriyiz. Êzidîler bugüne dek varlığını bir şekilde korumayı başarmış olsa da 74’üncü Ferman’ın ve onun ardılı olan bölgesel savaşların Êzidî varlığını ortadan kaldırmak gibi ayrı bir gayesi var. Tarihsel hafızamız bunu bize 74 kez gösterdi.

DAİŞ’in Şengal’e saldırısı aniden, beklenmedik değildi. Önceden tehdidi gelen bir saldırıydı. DAİŞ’in Şengal’e saldırdığı 3 Ağustos 2014 tarihinde Şengal halkı, “Çilê Havinê” bayramı hazırlığındaydı, birkaç gün öncesinden de DAİŞ, Şengal halkına bildiri dağıtarak “Bayramda çayınızı içmeye geleceğiz” tehdidinde bulunmuştu. Bu bildiriler Şengal’in her yerinde dağıtıldı. Ben saldırıdan birkaç gün önce basın aracılığıyla Şengal’e saldırı olabilir, herkes Şengal’e sahip çıksın” çağrısında bulundum. Bundan birkaç gün sonra Şengal’e saldırı başladı. Saldırının başlamasıyla birlikte Rojava ve Êzidî kurumları ile “ne yapabiliriz?” diye görüştük. Bütün dünyanın gözü önünde yaşanan, gazeteci Berfin’in

orada çektiği görüntüler, peşmergelerin Şengal'den kaçıışı, Êzidîlerin nasıl yalnız bırakıldığıнын, kaderine terk edildiğinin en acı kanıtıydı.

Katliam sırasında yüzbinlerce Êzidî'nin Şengal dağlarına sığındığına ve günlerce aç susuz kaldığına bütün dünya tanıklık etti. Açlıktan ve susuzluktan onlarca yaşlı ve çocuk hayatını kaybetti. Şengal'de mahsur kalan insanlar ancak 12 PKK'linin Şengal'e gitmesiyle kurtarıldı. Üçü KDP tarafından yakalanıp yardım etmesi engellenen PKK'liler, zorlu şartlarda canlarını hiçe sayarak, binlerce Êzidîyi kurtardı. YPG güvenlik koridoru açarak, yüzbinlerce Êzidîyi Zaxo ve Duhok'a ulaştırdı.

DAİŞ çeteleri, Şengal katliamı sırasında 7 bin Êzidî kadın ve çocuğu esir almış, kadınları köle pazarlarında satmış, tecavüze maruz bırakmış, binlerce Êzidîyi katledip toplu mezarlara gömmüş, çocuklarının gözleri önünde babalarını katletmiştir. Şengal'in yaraları hâlâ sarılmış değil. 2021 yılındayız, hâlâ esir olan kadın ve çocuklar var. Kadınlar, Türkiye, Katar, Libya, Mısır gibi ülkelerde satıldı. Hiçbir yerde kadınlar üzerinden bu kadar kirlili ve çirkin pazarlık yürütülmedi. Türkiye'nin başkenti Ankara'da hâlâ kadın ve çocuklar DAİŞ'li ailelerin ellerinde bulunmaktadır. Bu çetelerin Ankara'da ne işi olduğu, nasıl bu kadar rahat ikamet ettiklerinin cevabını alamadık.

Kürt halkının tarihinde, Özgürlük Hareketi'nin tarihinde bu saldırı ilk değil. Son yıllarda Mexmûr, Şengal ve özgür dağlar sürekli saldırılara maruz kaldı ve kimyasal silahlarla hedef alındı. Amaçları sadece Özgürlük Hareketi değil, Türkiye'nin hedefinde Kürt halkının kazanımları var. Kürdistan'ı Kürtlerden arındırmak istiyorlar. Bölgenin demografyasını tamamen değiştirmek, temel hedefleridir. Enerji hattı Besra'dan Türkiye'ye, oradan da Avrupa hattına geçmek üzere Şengal ve Rojava üzerinden geçecek şekilde planlanmaktadır. Amaçları Kürdistan'ı tamamen işgal etmek ve Kürtlerin yaşadığı bölgeleri kendi kontrolüne almaktır. Efrîn'de olduğu gibi, işgal sonrası tüm çeteleri oraya getirdiler ve Efrîn artık Kuzey ve Rojava Suriye'sinin bir şehri değil, Kürtlerin bir şehri değil. Bugün PTT orada açıldı, üniversiteler açıldı. Kaymakam rahatça Efrîn'e gidebiliyor. Eğitim dili Türkçe oldu. Efrîn'i nasıl böyle yaptılarsa, Güney Kürdistan'ı da böyle yapmak istiyorlar.

Yaşanan katliamın üzerine çok sayıda çalışma yürüttük. Zorla Alınan Kadınlar için Mücadele Platformu'nu kurduk. O esnada çok sayıda kadın, DAİŞ çetelerinin elinden

kurtarıldı. Çocukları ailelerine teslim ettik. Ancak o çocukların yaşadığı travmayı unutmak mümkün değil.

Katliamın ardından 450 binden fazla kişi Şengal'den göç etti. 33 bin kişi Türkiye'ye geldi. Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt, Viranşehir, Cizre, Silopi, Şırnak DBP Belediyeleri ve halkı, katliamdan kaçan Êzidîlere kucak açtı. Ancak 2016'da DBP belediyelerine kayyum atamalarının ardından Êzidîler; Urfa, Şırnak, Mardin ve Diyarbakır'daki mülteci kamplarından AFAD kamplarına istekleri dışında taşındı. Savaştan kaçmış ve travmalarla boğuşan bir halkı, başka sorunlarla baş başa bıraktılar. Kamplarda kalan Êzidîlerin büyük çoğunluğu Avrupa'ya göç etti. Göç sırasında yüzlerce insan boğularak yaşamını yitirdi. Avrupa ülkelerine gitmeyi başaranlar ise oradan Avustralya ve Kanada'ya kadar dağılıp yerleştiler. Dünyanın başka ülkelerine göç eden Êzidîlerin bir kısmı o ülkelerde oturma hakkına sahip olurken bir kısmı ise halen kamplarda yaşam mücadelesi vermeye devam ediyor.

Tüm dünyanın sadece izlemekle kaldığı bu büyük yıkıma, yaşanan bunca acıya rağmen Şengal'i mağduriyet üzerinden konuşmak yanlış. Yaralarını sarmaya ve Şengal'i yeniden inşa etmeye çalışan Êzidîler yaşadıkları bu soykırıma rağmen başını asla eğmemiştir. Şengal halkı, Şengal'i yeniden inşa ediyor. Kadın meclisleri, gençlik meclislerini kuran Şengalliler bir daha aynı katliama maruz kalmamak için öz savunma güçlerini oluşturmuş ve Şengal'e statü talep etmektedirler. Bu talebin bütün dünya tarafından kabul edilmesi gerekiyor. Êzidî kadınlar ise sadece DAİŞ ile silahlı mücadele ile gündeme gelmek istemiyor, toplumun zihniyetini değiştirmek ve dünyaya kadınların başarabileceğini göstermek istiyor. Ancak Şengal'de kurulan yeni yaşam tekrar dağıtılmaya, yerle bir edilmeye çalışılıyor halen.

DAİŞ'in yarım bıraktığı, yapamadığı, yok etme planı, Türk bombardımanı ile sürdürülmek isteniyor. Öte yandan, Bağdat- Erbil Anlaşmasıyla da Êzidîler üzerinde yeni konseptler uygulanmak isteniyor ve Êzidî varlığı her an tehdit altında bırakılıyor. Yeni yaşamı kuran bu direngen halkın yaralarını sarmak, katliamı tanımak ve Êzidî halkının talepleri doğrultusunda çalışma gerçekleştirip, bu halkın mücadelesine destek vermek hepimizin ortak görevidir.

Tüm saldırı ve işgal tehditlerine rağmen özellikle de kadınlar öncülüğünde Şengal'de yaşam yeniden kuruluyor. 'Jin Jiyan Azadi' felsefesi Şengal'de bir kadın devrimine dönüştü. Şengal'de de öncü rolünü kadınlar üstlendi. Hala en büyük mücadelemiz

DAİŞ'in elinde olan kadınları, insanları kurtarmak içindir. Ferman sonrası göç eden halkımızın topraklarına geri dönmesi ve yaşamı yeniden örmesi için mücadele ediyoruz. QSD-YPJ-YPG şimdiye kadar binlerce kadını DAİŞ'in elinden kurtardı.

Şengal'de yaşanan katliamı asla unutmayacağız, Şengal'i unutmak Kürt halkının yaşadığı acıları unutmak, görmezden gelmek olacaktır. Şengal'in fermanın etkilerinden kurtulması ve güçlü bir örgütlenme sağlayabilmesi için elimizden geleni yapacağız. Orada şu an meclisler, komiteler kuruldu ve çalışmalar yapılıyor. Kadınlar artık başka bir saldırı yaşamak, başka bir ferman istemiyor ve bunun için kendini, toprağını savunmaya hazır.

Dilden dile sürgün, haykıra haykıra direniş

Dîlan Bebleşîn-27 Temmuz 2024

Baadre (Iraq), 02/08/2019.- Yazidi ethnic mourners cry, in front of pictures of victims, during the fifth anniversary of Yazidi genocide by (IS), in Baadre 25 km south east of Duhok Kurdistan region in Iraq, 03 August 2019, for those who were killed by Islamic state (IS) in Kocho village in Sinjar. Most of Yazidi ethnic population were prepoted to have been kidnaped or killed by Islamic state (IS) group during their control on Sinjar town in 2014. The Kurdish northern Iraq is home to the Yazidi religious minority who was attacked and expelled by the Islamic State (IS) militia group in 2014. Hundreds of people were taken hostages then, including women used as sex slaves and as gifts between the militia fighters. (Atentado) EFE/EPA/GAILAN HAJI

Sahi göç nedir? Göç ne anlama gelmektedir? Yalnızca toprağından ayrılmak mıdır? Evini geride bırakıp yabancı bir yerde ‘yeniden’ yuva kurmak mıdır? İnsanın bağıını, bahçesini bırakması mıdır sadece? Göçün anlamı egemenlerin ve ezilenlerin dünyasında aynı şeyi karşılayabilir mi?

*Güneşin henüz doğduğu Behdînan’da halk, telaşla bir o yana bir bu yana koşturuyor. Ferman biçilmiş, 24 saat içerisinde terk edecekler bu toprakları. Telaş gürültülüdür, hepimiz biliriz.

Çılgınlıkların kime ait olduğunu ayırt etmek imkansız. Kimi ağlayan, kimi ağıt yakan, kimi feryat eden onlarca kadın. O gürültünün içinde kısa aralıklarla yere çarpan bir bastonun sesi kulakları sağır ediyor. Dağa kilitlenmiş vakur bir bakışla bastonunu vuruyor önündeki taşa. Telaş ona hiç uğramamış, belli. Hiç konuşmuyor ama oturduğu iskemleden ‘Beni bu topraklardan ayıramazsınız’ diye bağılıyor adeta.

Kürdistan’da özel savaşın en çıplak hallerinden biri olan göçe zorlama, yüzyıllardır bu topraklarda yaşayan Kürt halkının kaderiymiş gibi dayatılıyor. Kendi toprağını varlığına kastetmiş bir devlet yüzünden bırakmak zorunda kalan kadınlar, çaresizlik duygusuyla

öfkelerini bilemeye devam ediyor. Köksüzlüğün dayatıldığı kadınlar, ‘Mücadele ve direnişe, amin!’ diye haykırıyorlar sokak sokak, kent kent, ülke ülke...

Sahi göç nedir? Göç ne anlama gelmektedir? Yalnızca toprağından ayrılmak mıdır? Evini geride bırakıp yabancı bir yerde ‘yeniden’ yuva kurmak mıdır? İnsanın bağıını, bahçesini bırakması mıdır sadece? Göçün anlamı egemenlerin ve ezilenlerin dünyasında aynı şeyi karşılayabilir mi?

*Savaş helikopterleri uçuyor evlerinin üzerinden bir gece vakti. Ardından korkunç sesleriyle katletmek için zırhlanmış işgal araçları son hız yolların tozunu kaldırıyor. Bir çocuğı, ürkererek eteğinin altına saklanıyor. Gün henüz aydınlanmamış, ay ışığı perdeyi aralayarak yüzüne düşüyor. Sessizce ağlıyor. Biliyor, bu topraklardan koparacaklar onu. Dönüp evine, yurduna bakıyor. Hissediyor yurtsuzluğun derin ağrısını. Bir gün bu topraklardan zorla çıkartılacaklarını söyleseler, inanmazdı. Şimdi acısıyla boğuşuyor yerinden ve yurdundan edilmenin.

Bir toprak parçasını emeğıyle işleyerek ülkeye çeviren kadınların ülkesizliğe mecbur bırakılmasıdır göç. Ülkesizlik, sadece toprak parçasından ayrılmak anlamına da gelmez. Kültürel her birikim ve yaratımın o topraklara gömülmesidir. Bir halkın yok edilmesi, yaşamdaki tüm yansımalarının üzerine beton dökülmesidir. Sanki hiç yaşamamışçasına bir halkın hafızalardan silinmesi, unutturulmasıdır ülkesizlik.

Devletin Kürdistan’ı ülke olmaktan çıkarma hedefi, özel savaş politikası kapsamında yürütölmektedir. Bir gölge gibi adeta toplumun üzerine çöken özel savaş, kendisini hakim kılabilceğı alanlar aramaktadır. Bunun için de toplumsal hafızayı hedef alarak belleğı çarpıtır ve toplumsal bilincin boşaltılmasını esas alır. Devlet, özel savaş taktikleriyle elbette ki halka karşı savaş ilan eder. Özel savaş, yalnızca siyasal, askeri, kültürel ve ekonomik alanlarda değil, bir bütün olarak insan ve topluma karşı yürütölmektedir. Toplumun ahlaki ve politik değerlerini ters-yüz etme temelinde bir saldırı halindedir. Zorla yerinden edilme ya da göçe zorlanma da bu özel savaş konseptinin bir parçasıdır.

*Güneş doğana kadar bekliyor yurdundan edilmenin acısıyla. Kabul edemiyor kendisine dayatılan bu onursuz yaşamı. Yüzlerce yıldır sevdiklerini gömdüğü bu toprağı terk etmek düşüncesi bir yangın gibi düşüyor içine. Kapısının önünde, hemen az ileride çocukluğunu görüyor. Gece gündüz emekle biçtiğı tarlasına bakıyor. İçi sıkışıyor. Öfke taşıyor damarlarından. Bu topraklardan ‘kovulma’ fikri zihninde bir bomba gibi patlıyor.

Mekan ve hafıza ilişkisi yaşamsaldır. Türkiye'nin KDP işbirliğiyle şu anda Güney Kürdistan'da yürüttüğü bu işgal saldırıları, kadınların tüm yaşam deneyimlerini yok ederek mekan hafızalarını bir ateş hattına çevirmeyi hedefliyor. Kadın özelinde Kürt halkı, toplumsal üretim alanlarının dışına itilerek toplumsallığından parçalanmak isteniyor. Yaşam alanları, Kürt halkına ait hiçbir izin kalmadığı, devletin üzerinde kontrol sağladığı ve 'gücünü gördüğü' bir alana dönüştürülüyor. Biliyoruz ki devlet, toplumu zorla yerinden ederek yalnızca toplumsallığı değil, işlediği suçları da yok etmek istiyor. Geriye tek bir tanığın kalmadığı alanlarda kendisine her türlü suçu işleme alanını açmaya çalışıyor.

Kürdistan'daki varlığını yalnızca 'soykırım ve imha' politikalarıyla sürdürmeye çalışan Türkiye, ne acı ki işbirlikçi KDP ile kendisini korumaya çalışmaktadır. Bundandır ki bugün Behdînan bölgesinde yaşanan onca ahlaksız ve kirli oyuna perde olan KDP'nin kendisidir. Hakikati gizleme ve karartma konusunda en değme yalancıların bile eline su dökemediği KDP, Türkiye'nin Kürt halkını köksüzleştirme ve asimile etme politikalarına kalkan oluyor.

*Zihninden ortalığa saçılan her parça yeniden toprağa tutunup filizleniyor. Kararlı. Gitmeyecek. Toprağını terk etmeyecek. Nasıl direneceğim diye düşünürken kapının kenarında duvara yaslanmış annesinin bastonuna iliyor gözü. Annesinin Saddam zamanında bu bastonla sokaklara çıkarak direndiğini anımsıyor. Hakkari'de kayyımın gasp ettiği iradesini savunmak için sokakta bastonla direnen ana ile Rize'de HES'lere karşı bastonuyla düşman kovan anadan haberi olmaksızın usulca yerinden kalkıyor. Alıyor eline bastonunu, atıyor kapısının önüne bir iskemle. Oturuyor. 'Saddam bile bu topraklardan beni çıkaramadı. Hadi düşman gelsin de çıkarsın beni buradan!' diyor içinden.

Sartre, 'İnsan özgürlüğe mahkumdur' der. Özgürlüğü elinden alınmaya çalışılan bir halkın kendini koruması, haksızlığa karşı koyması ve bunun için örgütlenerek öz savunmasını büyütmesinden daha doğal ne olabilir? Kadınları kültürden kültüre, dilden dile sürgün eden bu vahşi devlet karşısında haykır haykır özünü savunmak en temel yaşam ihtiyacıdır.

Güney Kürdistanlı kadınlar, KDP'nin ihanetine karşı hakikati ve 'xwebûn' olmayı savunmaya devam ediyor. Kendi toprağını, yurdunu savunan her insan haklı ve meşru bir mücadelenin peşindedir. Güney Kürdistanlı kadınlar, Saddam'ın kimyasallarına boyun eğmedi, Halepçe'yi hafıza merkezine çevirdi, şehitlerine sahip çıktı. Bu, yüzyıllardır süregelen toplumsal hafızanın ürünüdür.

Kolektif hafıza geleneğinde direniş ve mücadele kadınların birbirlerine armağanıdır. Bilinç, örgütlülük, eylem ve ahlak gerçekliğiyle yoğrulan kadın direnişi, Türkiye ve işbirlikçisi KDP'yi Kürdistan'dan kovacaktır.